

Kutató Gyerekek Tudományos Konferenciája

2025

Képviselőből igazságügy-miniszter

Az egri Deák Ferenc szobornál, a Deák Ferenc úton

(saját fotó: 2025.03.11.)

Felkészítő tanár:

Katonáné Hajdu Ilona

Készítette:

Kovács Viktor 7.b

**Egri Balassi Bálint Általános Iskola Tinódi Sebestyén Magyar-Angol Két Tanítási
Nyelvű Tagiskolája, 3300 Eger, Vallon utca 2.**

Eger, 2025

Tartalomjegyzék

I.	Bevezetés.....	3
1.	Miért éppen Deák Ferenc keltette fel az érdeklődésemet?	3
2.	Kutatási módszereim	3
3.	A témám tudományterületi elhelyezése	3
II.	Deák Ferenc, amit az országért tett	3
1.	Rövid életrajza.....	3
2.	Deák Ferenc a képviselő	4
3.	Deák Ferenc az igazságügyi miniszter	6
4.	Deák Ferenc a szabadságharc után.....	9
5.	Deák Ferenc passzív ellenállásban	10
6.	Deák Ferenc a dualizmusban.....	14
III.	Összegzés	15
IV.	Felhasznált irodalom	16

1

„Amit erő és hatalom elvesz, azt idő és kedvező szerencse ismét visszahozhatják, de miről a nemzet félve a szenvedésektől önmaga lemondott, annak visszaszerzése nehéz és mindig kétséges.”

¹ Kép forrása: <https://felvidek.ma/2023/10/17/220-eve-szuletett-deak-ferenc-a-haza-bolcse/> letöltési idő:2025.02.24.

I. Bevezetés

1. Miért éppen Deák Ferenc keltette fel az érdeklődésemet?

A tavalyi Kutató Gyerekek Tudományos Konferencián országos második helyet értem el, akkor az egri vízipólózásról írtam. Tanév végén iskolám is jutalmazta ezt az eredményemet, a „Sorsfordítók a magyar történelemben” könyvsorozatból Deák Ferenc című könyvet kaptam meg. Amikor nyaralni indultunk akkor kezdtem elolvasni, nagyon megragadott, ahogy Deák Ferenc a diétákon felszólalt és hogy próbált tenni az országért. Pedig nem a felsőtáblán, hanem csak az alsótáblán köznemesként és Zala vármegye képviselőjeként szólalt fel olyan mentalitással, ami magával ragadott, mert ő nem legyőzni akarta politikai ellenfeleit, hanem meggyőzni.

2. Kutatási módszereim

📖 teoretikus anyaggyűjtés során felhasználtam a hagyományos és az elektronikus szakirodalmat. Ellátogattam az Egri Bródy Sándor könyvtárba, hogy még több információt szerezzek

📖 elsődleges források elemzés: Olvastam Deák Ferenc korabeli leveleit és cikkeiket, s igyekeztem beépíteni a pályázatomba.

3. A témám tudományterületi elhelyezése

A történelemtudomány, ezen belül életrajz.

II. Deák Ferenc, amit az országért tett

1. Rövid életrajza

1803. október 17-én született Söjtörben, a Zala vármegyei nemesi származású kehidai Deák család sarjaként. Tanulmányait Keszthelyen, a premontrei gimnáziumban kezdte, majd

Pápán, a bencés algimnáziumban folytatta, felsőbb tanulmányait a nagykanizsai piarista gimnáziumban végezte, jogi tudását a Győri Királyi Jogakadémián szerezte. Pesten folytatott jogi gyakorlatot, itt tette le az ügyvédi vizsgát, majd a megyéje szolgálatába lépett.^{2,3}

Söjtöri Deák Kúria⁴

² <https://cultura.hu/aktualis/deak-ferenc-215-eve-szuletett/> letöltési idő: 2025.02.26.

³ <https://ng.24.hu/kultura/2022/10/17/az-allamferfi-akit-meltan-neveztek-a-haza-bolcsenek/> letöltési idő: 2025.02.26

⁴ <https://sojtor.eu/latnivalok/deak-haz/> letöltési idő: 2025.02.26.

1824-ben, Egerben jurátuskodott, vagyis jogi gyakorlatát töltötte Vitkovics Mihálynál ⁵ Csiky Sándorral⁶ együtt.

1833. április 15-én választották követé, első országgyűlési beszédét 1833. május 6-án mondta el Pozsonyban – hamarosan a rendi ellenzék elismert vezére lett. Az 1839-40-es diétán már országos tekintély övezte, társai egyenesen az ellenzék vezérének ismerték el. A szabadelvű tábor összefogása érdekében 1847-ben véglegesítette az Ellenzéki Nyilatkozatot, az alakuló Ellenzéki Párt programját. Vidéki életéből az 1848-as forradalom mozdította ki: elfogadta az első felelős magyar kormányban neki felkínált igazságügyi tárcát. 1848 szeptemberében Jellacic támadása miatt a kormány lemondott. Deák az országgyűlésben 1861-től a Felirati Párt vezéralakjaként követelte az 1848-as törvények helyreállítását.

A szabadságharc után hadbíróság elé idézték, de végül büntetés nélkül szabadon bocsátották;

Az ún. igazolási eljárás során, mint az első felelős magyar kormány miniszterének, számot kellett adnia tevékenységéről. 1850 májusában szüntették meg az eljárást.

A Bach-korszakban a passzív ellenállás (a közügyektől való elzárkózás) vezéralakja volt;

Felismerte viszont, hogy egyedül a Béccsel való kiegyezés a járható út, s ennek adott hangot később a Pesti Naplóban 1865. április 15-én megjelent ún. húsvéti cikkében. Ő vezette az 1867-es kiegyezéshez vezető tárgyalásokat. 1867. február 17-én az uralkodó Deák javaslatára idősebb Andrássy Gyulát kérte fel Magyarország miniszterelnökének. A szabad egyházat – szabad államban elvét tűzte ki a fejlődés céljául. Ő nevelte fel Vörösmarty árváját, Ilonát. 1876. január 28-án, éjjeli 11 órakor halt meg szívinfarktusban..^{7,8}

2. Deák Ferenc a képviselő

Miután 1823-ban letette az ügyvédi vizsgát, úgy határozott, hogy nem használja végzettségét. Egyrészt pénzért nem akart védeni senkit, másrészt régi nemesi család sarjaként nem szeretett volna fizetett állást vállalni. Így aztán Deák Ferenc afféle nép ügyvédjeként szolgált.

Az önzetlen lelkű Deák hivatali karrierje gyorsan ívelt. 1824-ben tiszteletbeli alügyészséggel kezdte; hamarosan a megyei árvai bizottmány jegyzője, majd elnöke lett.

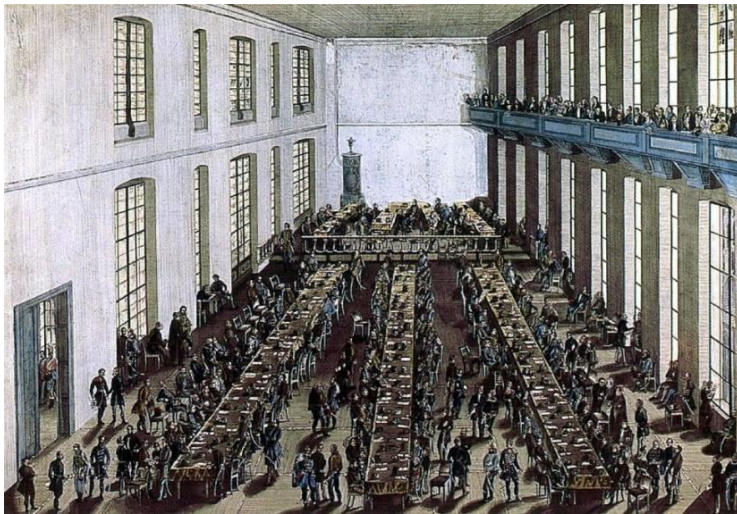
⁵ Vitkovics Mihály (1778-1829) szerb származású, egri reformkori költő, meseíró

⁶ Csiky Sándor (1805-1892) 1837-től Eger város hivatalos ügyvédje volt.

⁷ <https://ng.24.hu/kultura/2022/10/17/az-allamferfi-akit-meltan-neveztek-a-haza-bolcsenek> letöltési idő:2025.02.25.

⁸ <https://cultura.hu/aktualis/deak-ferenc-215-eve-szuletett/> letöltési idő:2025.02.25.

1825-től tiszteletbeli ügyész, 1829-től táblabíró, 1832-től helyettes alispán, 1833-tól pedig a lemondott bátyja, Deák Antal helyére a vármegye országgyűlési követének választották.

Már első felszólalásaival is feltűnést keltett, 1833 derekán például kijelentett: „A szabadság másokkal megosztva nem fog, sőt erősödik és annál biztosabban áll, minél többen lehetnek részesei.” Deák Ferenc a jobbágykérdésben, a lengyelek érdekében, valamint a vallás- és szólásszabadság ügyében tartott szabadelvű beszédével.

Az alsótábla ülésterme az 1832-36. évi pozsonyi országgyűlésen⁹

A reformellenzék vezér egyéniségei közé emelkedett.¹⁰

Engem ezek a felszólalásai ragadtak meg az a tettvágy, ami neki volt „kockáztathatunk mindent a hazáért, de a hazát kockáztatnunk nem szabad”. Ezek azok a gondolatok, amelyek engem is teljesen megragadtak olvasás közben.

A politikus az 1839-40. évi diétán aztán még nagyobb tekintélyt szerzett, ugyanis elérte, hogy a Budán raboskodó Kossuthot és a Lovassy-per elítéltjeit végre szabadon engedjék, ezzel együtt pedig véget vessenek a még zajló felségsértési pereknek. Deák aktivitása nyomán 1841-ben tagja lett a magyar büntetőtörvénykönyv-tervezet megalkotására létrehozott országgyűlési bizottságnak, ám a kor szellemében megfogalmazott jogszabályokat a főrendi tábla később leszavazta. 1842 után a zalai politikus karrierje más szempontból is törést szenvedett, ugyanis az 1843–44-es diéta előtti követválasztás a Deák ellen uszított bocskoros nemesek zavargása nyomán véres eseményekbe torkollott, a „haza bölcse” pedig ilyen áron nem kért a politikai szereplésből. Az 1843–44. évi országgyűlés után Deákot kérték fel az ellenzéki program összeállítására, ő azonban éppen az ellenzék egysége érdekében kitért ez elől.

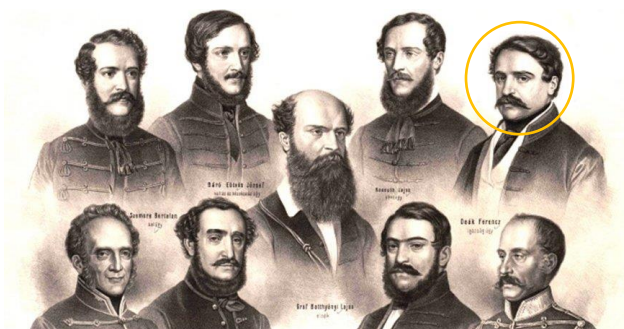
⁹ <https://www.kolcsey.org/kolcsey-ferenc/kolcsey-kozeleti-tevekenysege/> letöltési idő:2025.03.11.

¹⁰ URL: <https://www.jogiforum.hu/arckepcsarnok/2014/08/08/deak-ferenc-a-haza-bolcse-a-nemzet-ugyvedje/> letöltési idő:2025.03.11

Hiányát a vármegye és az országgyűlés egyaránt megsínylette, igaz, Deák aktivitása ezekben az években sem csökkent, tagja lett például a Védegyletnek, majd részt vett az 1847-es Ellenzék Nyilatkozat megalkotásában is. Deák Ferenc az 1847–48-as országgyűlésen újfent nem vállalta a követi megbízatást.¹¹

3. Deák Ferenc az igazságügyi miniszter

Deákot 1848 márciusában küldték ismét az országgyűlésbe. Az első felelős kormányban az igazságügyi tárca vezetésére kérte fel Batthyány Lajos. Miniszterként a legjelentősebb ténykedése a hűbéri maradványok felszámolását célzó törvényjavaslatok kidolgozása volt.¹²

Batthyány kormány¹³

A Deák Ferenc vezette Igazságügyi Minisztérium kapcsolata a büntetőjoggal:

A minisztériumnak a büntető törvénykezéssel való kapcsolata nagyon sokrétű volt. Az ellátott feladatok között találunk pénzügyigazgatási jellegűt, hivatalos, társmisztériumi megkeresést, és magánosok nagyszámú panaszait.

Az igazságügyi miniszter 1848. június 3-án bocsájtott ki egy utasítást, mely a kerületi tábláktól (Kőszeg, Nagyszombat, Eperjes, Debrecen) kér be pontos költségvetést.

„Szükséges lévén azon költségek kimutatása, melybe a hazai igazságszolgáltatás kerül, hogy az ország pénzügyének tekintetbevételével, a jövőre nézve célszerűen intézkedni lehessen: ezennel felszólítom a Kerületi Táblát, hogy a törvényszék összes budgetjét pontos és részletes kimutatásban, – úgy mint az elnök, táblabírák, s rendes fizetéssel vagy napi díjjal ellátott segédhivatalnokok és szolgák fizetéseit, s egyéb a törvényszék körében szükségelt kiadások jegyzékét velem a jelen sorok vételétől számítandó 8 nap alatt közölje.”¹⁴

¹¹ URL: <https://rubicon.hu/hu/kalendarium/1803-oktober-17-deak-ferenc-szuletese> letöltési idő:2025.03.11

¹² URL: <https://www.jogiforum.hu/arckepcsarnok/2014/08/08/deak-ferenc-a-haza-bolcse-a-nemzet-ugyvedje/> letöltési idő:2025.03.11

¹³ URL: https://pestbuda.hu/cikk/20180410_az_elso_felelos_magyar_kormany_evfordulojat_unnepeljuk letöltési idő:2025.03.11

¹⁴ URL: <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Deak-deak-ferenc-munkai-8751/a-batthyany-kormany-igazsagugyi-minisztere-6114/balogh-elemer-deak-ferenc-es-az-anyagi-buntetojog-kodifikacioja-627F/4-a-deak-vezette-igazsagugyi-miniszterium-kapcsolata-a-buntetojoggal-62B5/> letöltési idő: 2025.03.02.

A nyilván más bíróságoknak is megküldött felszólításokra beérkező válaszok már nem kerültek feldolgozásra. A minisztériumban megszervezték a büntető törvénykezési osztályt, amelynek hatáskörébe tartozott az egész büntető igazságszolgáltatásra való felügyelés, beleértve az esküdszékeket, a börtönöket és a közvádlókat is. Az osztály anyagából kiemeltem két kérdéskört: a halálbüntetéssel kapcsolatos kérvényeket és az egyéb folyamodványokat.¹⁵

Deák Ferenc igazságügyi miniszterként összesen 62 hivatalos levelet írt ezek közül 4 különböző keltezési helyen írta Pest, Buda Bécs Kehida. Ezek közül nem mondható hivatalosnak az a levél, ami hely és idő nélkül van megnevezve.

Felkeltette a figyelmemet az az egyetlen levél, ami Bécsben íródott, innen látszódik igazán, hogy Deák Ferencnek menyire a szívügye volt, hogy segítsen másokon.

Ebből a Bécsi levélből látszik, hogy ő ment együtt Batthyány Lajossal és többszörösen próbált tárgyalni fáradhatatlanul a Habsburgokkal a magyarok érdekében. Számomra ez meghatározó mérföldkő volt kutatásaim során.

A levél:

„Bécs, 1848. szeptember 5.

Batthyány Lajos miniszterelnök és Deák Ferenc igazságügyi miniszter jelentése a magyar kormányhoz

Kedden, augusztus 29-én érkeztünk Bécsbe, s még az napon Őfelsége elébe bocsáttattunk.

Előadtuk Őfelségének a horvát dolgoknak s a szerbek lázadásának újabb állapot-ját, s kértük Őfelségét, kegyeskednék az ./. és .//. alatt idemellékelt javaslat szerint mind a horvátokhoz, mind a Magyarországon táborozó katonasághoz parancsot bocsátani.

Őfelsége előadásunkra s kérelmünkre azt válaszolta, hogy beszéljünk gróf La-tourral is.

Ámbár e két tárgy nem Auszriávali viszonyainkat illeti, s így annak elintézése egy austriai ministeriumtól semmi részben nem függhet, elmentünk mégis Őfelsége parancsa szerint gróf Latourhoz, nem mint ministerhez, hanem mint azon személyhez, kihez minket Őfelsége értekezés végett utasított. Elbeszéltük ott dolgaink állását, s közlöttük véle a kért parancsok javaslatát.

Gróf Latour más napon a .//. alatt idezárt levél mellett küldötte vissza a véle közlött javaslatokat.

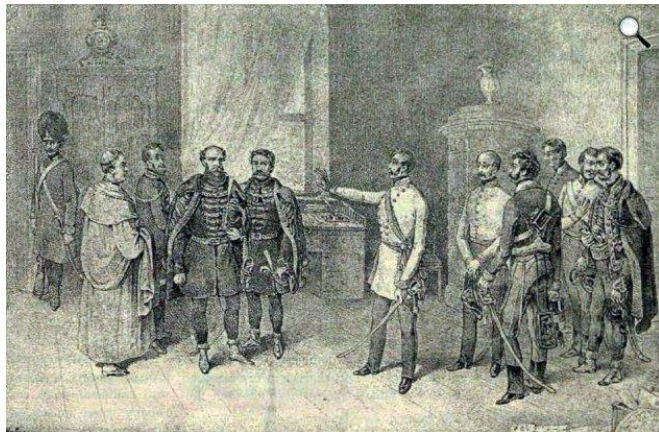
Mi tehát másnap elmentünk Ferenc Károlyhoz menénk [sic!], a javaslatot néki átadtuk, s ő ígérte, hogy azoknak elhatározását elősegítendi.

¹⁵ URL: <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Deak-deak-ferenc-munkai-8751/a-batthyany-kormany-igazsagugyi-minisztere-6114/balogh-elemer-deak-ferenc-es-az-anyagi-buntetojog-kodifikacioja-627F/4-a-deak-vezette-igazsagugyi-miniszterium-kapcsolata-a-buntetojoggal-62B5/>

Napok múltak ezután, mi újra megjelentünk Őfelségénél, s könyörögtünk a véghatározatért; elmondottuk, hogy minden óra súlyosítja a veszélyt, s minden halasztás sok ember életébe kerül. Még két ízben voltunk Ferenc Károly főhercegnél is, pana-szolkodva a késedelem miatt, s kérve, hogy minket is, kik Őfelségének felelős minis-terei vagyunk, hallgassanak meg; de sürgetéseink süketlenek valának. Sem Őfelsége, sem Ferenc Károly főherceg, sem más bár ezen Magyarországra nézve oly fontos ügyben nem értekezett velünk. Mi semmi tanácsba meg nem hívtunk, hanem egy hét múlva a máii napon kaptuk ezen 4./ alatt idezárt levelét Őfelségének, mely hírünk, tudtunk, befolyásunk s megkérdezésünk nélkül iratott.

Ugyan aug. 29-én előadtunk Őfelségének egy harmadik kérelmet is az ország gyűlésének zárideje iránt s a leküldendő királyi leiratnak 5./ alatt idezárt javaslatát, kérve, hogy Őfelsége kegyes ígéretéhez képest az ország gyűlését személyesen zárja be. – Ennek is hasonló sorsa lőn, mint a két előbbinek; eziránt sem levénk e mai napig még csak meg is kérdezve, s választ ez óráig nem nyerhettünk.

Ittlétünk alatt küldetett fel a katonaállítási és pénzügyi törvényjavaslat. Ezeket is azonnal bemutattuk Őfelségének, személyesen könyörögve a minél előbbi királyi helybehagyást. De még eddig e törvények iránt sem levénk meghallgatva; mindenképp mellőzve valánk, s gyakran ismételt sürgetés után sem kaptunk éppen semmi választ.” ¹⁶

¹⁷Deák Ferenc Batthyány Lajossal Bécsben

¹⁶ <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Deak-deak-ferenc-munkai-8751/a-batthyany-kormany-igazsagugyi-minisztere-6114/molnar-andras-deak-ferenc-igazsagugyi-miniszteri-irataibol-6388/58-beecs-1848-szeptember-5-batthyany-lajos-miniszterelnok-es-deak-ferenc-igazsagugyi-miniszter-jelentes-a-magyar-kormanyhoz-65EA/> letöltési idő:2025 03 02

¹⁷ https://cultura.hu/aktualis/batthyany-lajos-grof-210-eve-szuletett/#google_vignette 2025.02.26

18

Deák Ferenc ennek következtében is próbált tárgyalni a Habsburgokkal fáradhatatlanul, Deák a bársonyszékben is higgadtan, a törvényesség kérlelhetetlen híveként politizált, közben pedig számos alkalommal próbált közvetíteni a bécsi udvar és a pesti kormány között. Miután szeptember 11-én Jellasics csapatai átlépték a határt, a Deák Ferenc belátta erőfeszítései hiábavalóságát, ezért távozott miniszteri székéből, ugyanakkor képviselői helyét továbbra is megtartotta.

Deák 1848–49 fordulóján aztán másodszor is kísérletet tett az ellentámadásba lendülő Habsburgok megbékítésére, Windisch-Grätzcel folytatott 1849 január 3-i tárgyalásai azonban eredménytelenül zárultak, így hazatért zalai birtokaira.

4. Deák Ferenc a szabadságharc után

Deák Ferencnek az 1848–49-es forradalom és szabadságharc leverése után igazolnia kellett magát a császári megszálló hatóságok előtt, hogy nem vett részt a fegyveres ellenállásban, így annak ellenére is megmenekült a megtorlástól, hogy igazságügy-miniszterként tagja volt a kivégzett Batthyány Lajos gróf kormányának, illetve 1848 decemberéig a Pest-Budán ülésező

országgyűlés képviselőházának is. Az alkatiilag sem forradalmi beállítottságú Deák 1849 elejétől dunántúli birtokára húzódva távol maradt az eseményektől.¹⁹

Deák Ferenc Kehidai háza²⁰

¹⁸ <https://locsei.net/cikk400.html> letöltési idő: 2025.02.26

¹⁹

https://pestbuda.hu/cikk/20231231_a_72_es_szoba_kulonos_lakoj_a_deak_ferenc_az_angol_kiralyno_szalloban letöltési idő: 2025.02.26

²⁰ <https://kehidakustany.kornyeke.hu/deak-ferenc-emlekhaz> 2025.02.26

Anton Schmerling birodalmi igazságügy-miniszter 1850 tavaszán felkérte, hogy vegyen részt az új magánjogi kódex elkészítésének munkálataiban, Deák azonban válaszában leszögezte: „a közelmúlt idők gyászos eseményei után oly állapotok között, melyek még jelenleg is uralkodnak, lehetetlenség, hogy én nyilvános ügyekben közreműködhessek.” Miután Deák levelét leköszölte egy bécsi lap, ezt többen a passzív ellenállásra való buzdításként értelmezték.²¹ Viszont 1854-ben feladta remeteéletét, évjáradékért cserébe eladta kehidai földjeit Széchenyi István grófnak és Ödön fiának, majd felköltözött Pest városába.²²

5. Deák Ferenc passzív ellenállásban

Az 1848–49-es szabadságharc bukása után időbe telt, amíg magához tért a magyar nemzet. A megtorlások évei mély nyomot hagytak a lelkekben. A forradalom vezérei vagy meghaltak vagy emigrációban voltak, vagy éppen börtönbüntetésüket töltötték.²³

Alexander Bach belügyminiszter irányításával bevezették az úgynevezett neoabszolutista rendszert, amely Magyarország teljes beolvasztását célozta a birodalomba.²⁴

Az 1850–1860-as években az akkori magyar politikai élet egyik legfontosabb centrumának egy pesti szálloda második emeletén elhelyezkedő, kétszobás lakosztály számított, ahol a nemzet prókátorának, avagy a haza bölcsének nevezett Deák Ferenc élt 1854 és 1875 között.²⁵

Angol királyi szálló Pest-Buda

²¹ https://www.magyarhirlap.hu/tudomany/Onallosagot_is_hozott_a_passziv_ellenallas 2025.02.26

²²

https://pestbuda.hu/cikk/20231231_a_72_es_szoba_kulonos_lakoja_deak_ferenc_az_angol_kiralyno_szalloban 2025.02.26

²³ https://www.duol.hu/vezeto-hirek/2019/06/felroja-deak-ferencnek-hogy-kockara-tette-az-orosz-jovojet#google_vignettevagy 2025.02.26

²⁴ <https://erettsegik.hu/2025/03/01/deak-ferenc-passziv-ellenallasa/> 2025.02.26

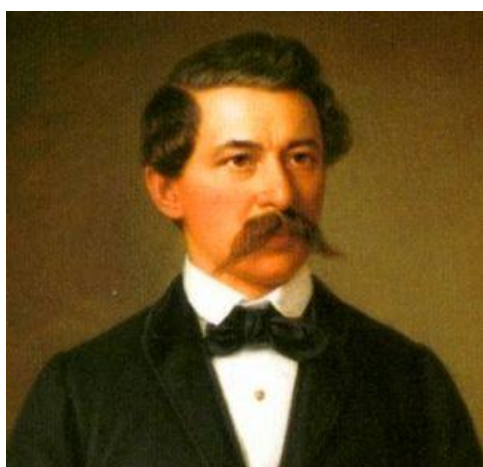
²⁵

https://pestbuda.hu/cikk/20231231_a_72_es_szoba_kulonos_lakoja_deak_ferenc_az_angol_kiralyno_szalloban
letöltési idő: 2025.02.26

Ebben a helyzetben Deák Ferenc felismerte, hogy a fegyveres ellenállás nem járható út. Helyette egy olyan stratégiát dolgozott ki, amely a törvényességre hivatkozva, de a fennálló rendszerrel való együttműködést megtagadva próbálta meg fenntartani a magyar nemzeti ellenállást. Ez lett a passzív ellenállás politikája.

Deák Ferenc személyes példamutatása különösen fontos volt. Visszavonult pesti lakásába, ahol fogadta a hozzá tanácsért fordulókat, de minden hivatalos megkeresést visszautasított. Az „öregúr” ahogy nevezték következetesen ragaszkodott az 1848-as törvények jogfolytonosságához, és minden kompromisszumot elutasított, ami ezeket figyelmen kívül hagyja.²⁶

Ebben az időszakban kapta meg a jól ismert ragadvány nevét, mint a „Haza Bölcsé”

Arany János, amikor immár pesti folyóirat szerkesztőként 1860-ban ilyen glosszát ír az Szépirodalmi Figyelő-ben: „Hírek szerint a pozsonyi hölgyek Deák Ferencet arany tollal készülnek megajándékozni. A toll, ha arany is, gyöngé kifejezni a nagy polgár érdemét.” A Magányban című versében, amit 1861 áprilisában írt pedig a haza bölcsének, a nemzet szellemi erkölcsi irányítójának fogadja el:

Arany János²⁷

Jön, jön... egy istenkéz sem tartja vissza,
Mint mélybe indult sziklagörgeteg:
Élet? halál? átok, vagy áldás lesz? Ah,
Ki mondja meg! ki élő mondja meg!
Vár tétován a nép, remegve bölcsé,
Vakon előtte kétség és homály.
Idő – szakadna bár méhed gyümölcse...
Ne még, ne még – az istenért! megállj.

Arany János számára ettől fogva Deák Ferenc útmutatása a döntő, így válik a kiegyezés hívévé is.²⁸

²⁶ <https://erettségik.hu/2025/03/01/deak-ferenc-passziv-ellenallasa/> letöltési idő: 2025.02.26

²⁷ <https://blog.verselemzes.hu/jegyzet/arany-janos-az-orok-zsido-elemzes/> letöltési idő: 2025.02.26

²⁸ https://mta.hu/data/dokumentumok/i_osztaly/1_Eloadasok_tara/Imre_Laszlo_20030507_Deak.pdf

Kivárási taktikája végül eredményre vezetett Ausztria katonai megroppanása, a Bach-rendszer kudarca nyomán az 1860-as években eljött az aktív ellenállás ideje. Az Októberi Diploma 1860-i kiadását követően meghívták az 1861 elején megrendezett összehívott Országgyűrói Értekezleten. Az 1861. ápr. 6-án megnyíló országgyűlésen-en a pest-belvárosi választókerületet képviselte, s pártja, a Felirati Párt kisebbségben volt a Teleki László körül csoportosuló Határozati Párttal szemben. Pártja tényként fogadta el a fennálló állapotokat, így Ferenc József uralkodását, Deák Ferenc az 1860-as években²⁹

s ennek megfelelően „felirat”-ban kívánta az uralkodót tájékoztatni az országgyűlés álláspontjáról.

Deák Ferenc fokról fokra tudta a határozati pártiak egy részét a maga oldalára állítani, s Teleki László öngyilkosságát követően máj. 13-án tette meg felirati javaslatát. A jún. 5-i szavazáson javaslata három szótöbbséggel győzött, azonban az uralkodó leirata a feliratban foglaltakat visszautasította. Az országgyűlés. feloszlata, a következő újabb önkényuralomra csak a törvények passzív védelmének politikáját ajánlhatta majd az áprilisban összeült országgyűlésben a Felirati Párt vezéréként az 1848-as törvények helyreállítását követelte.

Húsvéti cikk³⁰

Deák ezután is ragaszkodott 1848-hoz, de felismerte: csak a Béccsel való kiegyezés a járható út. Ennek adott hangot később a Pesti Naplóban 1865. április 16-án (névtelenül) megjelent ún. Húsvéti cikkében, amelyben írt az 1848-as törvények fenntartása mellett

²⁹ https://mandadb.hu/tetel/480001/Deak_Ferenc_portreja_az_1860as_evekben letöltési idő:2025.03.11.

³⁰ <https://ujkor.hu/content/deak-ferenc-husveti-cikke-egykor-es-ma> letöltési idő: 2025.02.26

magáévá teszi Apponyi György 1862 végi javaslatait a Pragmatica Sanctióból folyóan a kül- és hadügy, valamint a pénzügyek közösségéről. "Készek leszünk mindenkor törvény szabta úton saját törvényeinket a birodalom szilárd fennállhatásának biztonságával összhangzásba hozni" - írta a cikkben, melynek szerzősége csakhamar közismertté vált.

Az osztrák–porosz háború kirobbanása miatt az országgyűlés-t elnapolták. Az osztrák vereséget nem használta fel nagyobb engedmények elérésére, de az udvar egyes képviselői még a birodalom szorult helyzetében is sokallták a kirajzolódó engedményeket. A kiegyezési tárgyalások Beust külügyminiszteri kinevezése után gyorsultak meg. Andrássy, Eötvös és Lónyay vették rá, hogy egyezzenek bele a vám- és külkereskedelmi politika, a közvetett adók, valamint a pénzrendszer közösségébe, s ilyen alapon létrejöhetett a megállapodás. 1867. febr. 17-én, sor került az új m. Minisztérium kinevezésére Andrássy Gyula gróf elnökletével a minisztériumban nem vállalt szerepet. Andrássy Gyula³¹

Az 1867-i kompromisszum a had-, kül- és pénzügyek közösségével az állami függetlenség lényeges csorbulását jelentette.^{32, 33}

³¹ <https://ujkor.hu/content/a-szep-akasztott-id-andrassy-gyula-elete> letöltési idő: 2025.02.26

³² <https://mult-kor.hu/cikk.php?id=594&print=1> letöltési idő: 2025.02.26

³³ <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Lexikonok-magyar-eletrajzi-lexikon-7428D/d-750BB/deak-ferenc-75136/> letöltési idő: 2025.02.26

6. Deák Ferenc a dualizmusban

Számomra ez a korszak szintén nagyon meghatározó volt. Belegondoltam, abba hogy ekkor hány éves volt Deák és megérintetett, hogy a kiegyezést és ezeket az éveket közel 63-64 évét már betöltve harcolta végig az országért.

Deák Ferenc ezen időszaka már inkább pályafutása hanyatlása, de ez annak köszönhető, hogy ezekben az időkben gyorsan romlott az egészsége.

1868-ban Deák alulmarad a parlamentben saját pártjával szemben a költségvetési vita során, amikor a magyar és szerb nemzeti színházak támogatásáról van szó.

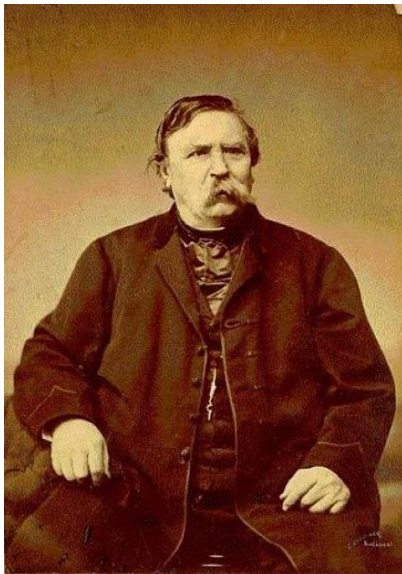
1869. április-1872. április 16. a harmadik országgyűlési ülészak a forradalom után. Deák Pest belvárosának képviselője.

1869 egészsége gyors romlásnak indul.

1869 második parlamenti veresége a bíróságok modernizálása ügyében.

1870 a parlament elveti Deák jelöltjének kinevezését.

1871. november 14. 1872. december 4. Deák ellenfele, Lónyay Menyhért lesz a miniszterelnök Andrássy helyett.

1872 szeptember 1875 május a negyedik országgyűlési ülészak, Deák Pest belvárosát képviseli.

1873. június 28. utolsó fontosabb beszéde az állam és az egyház viszonyáról. (Az Encyclopaedia Britannica szerint utolsó beszédét ez év novemberében mondja el.)

1874. március 21. 1875. március 2. Bittó István kormánya

1875 a Deák-párt és a Balközép Párt fúziója Szabadelvű Párt néven. Deák névleg elsődleges tag, de már nincs tényleges befolyása.

1875 utolsó alkalommal választják meg Deákot Pest belvárosának képviselőjére.

Deák Ferenc az 1870-es években³⁴

1876. január 28. Deák halála

1876. február 24. Deák emlékére megszületik az 1876. évi 3. törvénycikk.³⁵

³⁴ <https://www.duol.hu/vezeto-hirek/2019/06/felroja-deak-ferencnek-hogy-kockara-tette-az-oroszag-jovojet>

letöltési idő: 2025.02.26

³⁵ https://ng.24.hu/kultura/2004/10/17/deak_ferenc_szuletese/ letöltési idő: 2025.02.26

III. Összegzés

A kutatásom során mélyebben megismerhettem Deák Ferenc életét, politikai pályáját és az országért tett erőfeszítéseit. Tanulmányozva a reformkori és dualizmus kori politikai helyzetet, világossá vált számomra, hogy Deák Ferenc nemcsak egy kiváló szónok és politikus volt, hanem egy olyan államférfi, aki mindig a nemzet érdekeit tartotta szem előtt.

A legfontosabb tanulság, amit levonhatunk életéből, az az, hogy a politika nem csupán hatalmi harc, hanem lehetőség arra, hogy jobbra tegyük az emberek életét. Deák Ferenc a tárgyalásos megoldások híve volt, aki az erőszak helyett a bölcsesség és a kompromisszum eszközeit választotta. Ez a hozzáállás kulcsfontosságú volt a kiegyezés létrejöttében, amely hosszú távon stabilitást hozott Magyarország számára.

A kutatásom során azt is megtanultam, hogy a történelem nem csupán események és dátumok sorozata, hanem összefüggések rendszere. Azok a döntések, amelyeket egy politikus meghoz, évtizedekre meghatározhatják egy ország sorsát. Deák Ferenc példája arra ösztönöz, hogy a történelem tanulmányozása során ne csak a száraz tényekre koncentráljunk, hanem arra is, hogy milyen tanulságokat vonhatunk le a múltból a jövő számára.

Összegzőképpen elmondhatom, hogy Deák Ferenc életútja és munkássága egy olyan örökség, amelyből ma is tanulhatunk. Hozzáállása, higgadtsága és állhatatossága példaként szolgálhat mindannyiunk számára, hogy a legnehezebb helyzetekben is lehet értelmes, békés és előremutató döntéseket hozni.

„A hatalom csak eszköz, végcél a népek boldogítása.”

Deák Ferenc

IV. Felhasznált irodalom

- Deák Ferenc: "A haza bölcse". Szerk.: Kovács Péter. Budapest, Akadémiai Kiadó, 2005.
- Kosáry Domokos: "Magyarország története a reformkortól a kiegyezésig". Budapest, Osiris Kiadó, 2010.
- Szabad György: "Kiegyezés és parlamentarizmus". Budapest, Gondolat Kiadó, 1989.
- Hajnóczy Róbert: "Deák Ferenc politikai eszméi". Budapest, Argumentum Kiadó, 1996.

Internetes

- Deák Ferenc országgyűlési levelei 1833-1834. URL: https://mnl.gov.hu/mnl/zml/deak_ferenc_orzaggyulesi_levelei_1833_1834 letöltési idő: 2025.03.05.
- DEÁK FERENC HÚSVÉTI CIKKE A PESTI NAPLÓBAN Pest, 1865. április 16. URL: <https://www.arcanum.com/hu/online-kiadvanyok/Deak-deak-ferenc-munkai-8751/deak-ferenc-valogatott-politikai-irasok-es-beszedekek-6973/ii-kotet-18501873-7510/x-fejezet-a-kiegyezes-megallapodas-1865-1868-7BF9/deak-ferenc-husveti-cikke-a-pesti-naploban-pest-1865-aprilis-16> letöltési idő: 2025.03.05.